

PROTEST proti Izjavi Komisije za slovenski jezik v javnosti pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Kot vodja *Centra za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani* in član skupine, ki izvaja projekt *Slovar sopomenk sodobne slovenščine: od skupnosti za skupnost*, ostro protestiram proti manipulativni, zavajajoči in globoko neetični [izjavi predsednika](#) novoustanovljene **Komisije za slovenski jezik v javnosti** na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, dr. **Borisa A. Novaka**. V izjavi je navedenih toliko neresničnih ali izkrivljenih podatkov, da si je težko predstavljati podpis predsednika komisije, ne da bi bil pri informiranju o predmetu izjave zaveden. Zato bi rad pojasnil nekaj dejstev v zvezi z navedbami v izjavi.

Prva manipulacija: *»/.../odločitve Ministrstva za kulturo RS, da zavrne nujno potrebno subvencijo priljubljenemu jezikovnemu portalu Fran/.../«*

ZRC SAZU oz. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ministrstva **ni prosil za subvencijo**, ki bi jo minister lahko bodisi odobril ali zavrnil, temveč se je tako kot mnoge druge ustanove, npr. Univerza v Ljubljani, [prijavil na razpis](#) Ministrstva za kulturo, ki je v besedilu, prijavnih obrazcih in vzorcu pogodbe vseboval natančen opis predmeta razpisa, predvsem pa meril za ocenjevanje vlog ter načina odločanja o prejetih vlogah. O vlogah je odločala neodvisna zunanja **strokovna** komisija, ki je pri ocenjevanju morala upoštevati razpisne pogoje in merila. Če bi bil eden od prejemnikov razpisanih sredstev vnaprej znan, kar implicira izjava, bi to predstavljalo kaznivo dejanje. SAZU v izjavi torej neposredno poziva k izvajanju koruptivnih dejanj.

Hkrati se člani Komisije za slovenski jezik v javnosti – večinoma kot nestrokovnjaki na področju razpisa (jezikovni viri in tehnologije za slovenščino), vključno s predsednikom komisije, ki prihaja s področja literarnih ved – postavljajo nad strokovnost in usposobljenost članov komisije, ki je odločala o prijavih, **ne da bi sploh videli prijavne vloge** vseh prijaviteljev in bili torej kakorkoli zmožni oceniti, ali je komisija odločala v skladu z razpisnimi merili ali ne. V tem smislu si je težko predstavljati aroganco, s katero SAZU pristopa do zakonov, predpisov in sploh delovanja pravne države, ki je uvedla inštitut javnih razpisov ravno zato, da bi se izognila arbitrarnemu dodeljevanju sredstev, ki ga spodbuja izjava Komisije. Menim, da nadaljnje pojasnjevanje, v kako neenakopraven položaj bi to postavilo preostale prijavitelje, ni potrebno.

Druga manipulacija: *»/.../naveličani ciničnega molka in posmeha Ministrstva za kulturo, ki je le enkrat, l. 2015, finančno podprlo promocijo portala, njegovo izdelavo pa prepustilo neplačanemu delu sodelavcev in sodelavk/.../«*

Portal Fran je del raziskovalne infrastrukture ZRC SAZU. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ZRC SAZU za infrastrukturo v programu Naravna in kulturna dediščina **vsako leto** nameni približno 0,5 milijona EUR za plače in 0,75 milijona EUR materialnih stroškov (vir: [ARRS](#)). SAZU za isti program **vsako leto** nameni približno 160.000 EUR dodatnih sredstev (vir: [Erar](#) in Poročila o uspešnosti izvajanja Nacionalnega programa za jezikovno politiko 2014-2018). V letu 2017 je SAZU poleg omenjenih sredstev namenila še 500.000 EUR **dodatnih sredstev** (vir: [Erar](#)). V polnih letih, odkar obstaja portal Fran (2014-2017), to znese skupaj čez 7 milijonov sredstev, s katerimi je razpolagal ZRC SAZU in jih je lahko namenil kateremukoli delu svoje infrastrukture. Če je portal Fran uspešen del te infrastrukture, kot navaja tudi izjava Komisije, potem je skrajno nenavadno in neodgovorno, da njegovo izdelavo »prepušča neplačanemu delu sodelavcev in sodelavk«, postavlja pa se tudi vprašanje sposobnosti upravljanja s sredstvi, ki jih država namenja za ta

namen. Član komisije je tudi eden od neposrednih upraviteljev teh sredstev (predstojnik ISJFR), ki torej nosi osebno odgovornost za to, da omenjena sredstva – o katerih lahko druge raziskovalne ustanove, ki se ukvarjajo z jezikovnimi viri in tehnologijami, na primer Univerza v Ljubljani, le sanjajo – niso uporabljena za želeni namen in torej izdelavo portala Fran prepušča stihijskemu voluntarističnemu delu lastnih zaposlenih.

Financiranje infrastrukture, katere del je portal Fran, je torej sistemsko in ga izvajata MIZŠ in SAZU (!) preko infrastrukturnega programa [Naravna in kulturna dediščina](#). **Ministrstvo za kulturo** ne financira ZRC SAZU neposredno, tako kot omenjeni ustanovi, temveč zgolj redno izvaja razpise na temo slovenskega jezika, na katere se prijavljamo različni prijavitelji in vsa ta sredstva se dodeljujejo po logiki javnih razpisov, ki je opisana zgoraj. Izjava komisije, da MK prepušča razvoj portala Fran »neplačanemu delu sodelavcev in sodelavk« ISJFR torej kaže na temeljno nepoznavanje financiranja ISJFR, v zvezi s katero ogorčeno podaja depasirane trditve, hkrati pa to ogorčenje paradoksalno usmerja nazaj nase oz. na SAZU, saj sredstva, ki jih ta namenja za infrastrukturo, očitno niso uporabljena za pravi namen. V tem smislu bi se morali člani komisije verjetno najprej seznaniti s tem, kdo sploh financira kaj s katerimi sredstvi in kdo izvaja kaj v kateri vlogi. Največji paradoks te izjave je, da predstojnik ISJFR kot izvajalec dela infrastrukturnega programa ZRC SAZU posredno protestira proti samemu sebi v vlogi člana SAZU, hkrati pa sam neustrezno razporeja sredstva, ki jih SAZU namenja natanko temu, proti čemur protestira izjava.

Tretja manipulacija: *»/.../zaskrbljeni, da ignoranca in aroganca vlade utegneta povzročiti odpuščanja in da bo vladna kriza s predčasnimi volitvami za dolge mesece in morda leta ponovno preložila odgovornost za delovanje Frana na ramena njegovih požrtvovalnih ustvarjalcev in ustvarjalk/.../«*

Evidentno je, da je odgovornost za delovanje portala Fran na ramenih izvajalcev infrastrukturnega programa Naravna in kulturna dediščina, saj – kolikor je javno znano – portala ni naročilo ali se za razvoj portala odločilo MIZŠ ali SAZU, temveč ZRC SAZU. Odgovorni za razvoj in vzdrževanje te infrastrukture so torej direktor ZRC SAZU dr. **Oto Luthar**, vodja infrastrukturnega programa dr. **Jerneja Fridl** in v delu, ki se neposredno dotika portala Fran, predstojnik ISJFR in član Komisije za slovenski jezik v javnosti dr. **Marko Snoj**. Samo **delovanje** že vzpostavljenega portala Fran zahteva trivialna finančna sredstva, saj to pomeni zagotavljanje, da so vsebine na računalniškem strežniku, da je ta prižgan in da je dostopna domena www.fran.si, kar lahko v primeru finančnih težav prevzamejo tudi druge infrastrukture, npr. [CJVT UL](#) ali [CLARIN.SI](#). Drugo vprašanje je **razvoj** oz. dodajanje vsebin na portal. Če se je ZRC SAZU odločil za razvoj portala na način, da bi to povzročilo odpuščanje njegovih ustvarjalcev in ustvarjalk, torej brez izvajalskega načrta in zagotovljenih sredstev, to lahko pomeni le skrajno slabo upravljanje s proračunskimi sredstvi in postavljanje svojih zaposlenih v nenavaden položaj, ko morajo službene naloge bodisi izvajati v prostem času ali pa jim grozi odpuščanje z delovnega mesta. Človek se vpraša, po kakšnih principih delujejo direktorji in predstojniki, ki svoje zaposlene postavljajo v tak položaj.

Četrta manipulacija: *»/.../zahtevamo, da vlada RS popravi to povsem nepotrebno napako in nemudoma omogoči ustrezno finansiranje Frana/.../«*.

Ustrezno financiranje oz. finansiranje portala Fran je že zagotovljeno, kot je razvidno iz zgornjih navedb, saj si težko predstavljamo, da od več kot **7 milijonov EUR**, ki jih je dobil ZRC SAZU za infrastrukturne namene v zadnjih štirih letih (2014-2017), ne bi bilo mogoče nameniti drobnca denarja za namen razvoja in vzdrževanja portala. Kar pa morda ni zagotovljeno, je ustrezno financiranje raziskovalnega dela Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, kar nikakor ni ista stvar. Izkoriščanje korektno izpeljanega razpisa **Ministrstva za kulturo** za izsiljevanje **vlade RS** (in posredno tudi samega sebe, ker ISJFR financira tudi

SAZU), da financira slabo upravljan raziskovalni inštitut, je etično skrajno sporno in nesprejemljivo za tiste, ki smo razpisana sredstva dobili v normalnem postopku v skladu z razpisnimi pogoji.

Glede na povedano bi bila edina pravilna poteza SAZU, da umakne izjavo in o tem obvesti tiste, ki jim je bila izjava poslana. Če člani komisije želite dobiti dodatna pojasnila v zvezi z navedenim, sem na voljo.

S spoštovanjem,

Simon Krek